

Posudek bakalářské práce

Judita Jelínková, *Kostel sv. Bartoloměje v Lanžově a okolní historické náhrobníky*, Hradec Králové 2016.

Práce o rozsahu 72 stran (včetně 9 stran příloh) se skládá z Úvodu (s. 1-4), odborné části rozčleněné do 3 kapitol: *Nástin historie obce Lanžov* (s. 5- 16), *Stavební vývoj kostela* (s. 17-22) a *Interpretace náhrobníků* (s. 23-48) dále kapitoly *Možnosti prezentace daného tématu* (s. 49-53) zabývající se možnými formami prezentace získaných poznatků a *Závěru* (s. 54-56). Dále následuje Seznam pramenů a literatury (s. 57-61), Obsah (s. 62), stránky 63-72 obsahují obrazové přílohy.

V Úvodu se autorka zabývá stručně charakteristikou obce Lanžova, zdejšího kostela (zde nelze souhlasit, že kostel měl několik majitelů – ten patřil vždy církvi, ti, kdo se o něj starali byli jeho patrony) a informuje o významu zdejších náhrobníků. Důležitou součástí úvodu je informace o použitých pramenech a literatuře. Podrobně jsou zde charakterizovány prameny potřebné k identifikaci náhrobníků, ale zcela chybí zmínka o pramenech týkajících se starší historie kostela, který nebyla spojena s Lanžovem, ale Bílými Poličany – především Tomkova *Registra Decimarum papalium a Libri confirmationum* (Knihy konfirmační – i když ne celá řada tak alespoň svazek I/1 a III-IV, z nichž je v dalším textu citováno – většinou nesprávně).

Charakteristika literatury v této části je naprosto nedostatečná. Autorka zde charakterizuje jen *Soupis památek Novopacka* od J. Cechnera z roku 1909, a vůbec s nezmiňuje o dalších soupisech památek s novějšími údaji o kostele (Wirth 1957, s. 401, Poche a kol. II 1981, s. 208-209), Kuča 2002). Vůbec není připomenut Státní seznam památek s nejnovějšími údaji (k dispozici na internetu). Chybí rovněž charakteristika Kurkových *Archidiakonátů*, i když v textu jsou někdy citovány a uvedeny v soupisu literatury. Rovněž nepovažují za správné zde uvedenou citaci díla Sedláčkova jako *Hrady, zámky a tvrze české*, když skutečný název je *Hrady, zámky a tvrze Království českého*.

V kapitole *Nástin..* měl být především vysvětlen onen paradox – pozdě vzniklá obec (doložení až na počátku 16. století) a její románský kostel – že totiž kostel historicky neměl zpočátku s Lanžovem nic společného, ale vznikl jako kostel Bílých Poličan, i když v trochu odlehle poloze, teprve v souvislosti se změnami osídlení se ocitl na katastru Lanžova – jinak se zde zbytečně opakují některé údaje o Lanžově uvedené již v Úvodu. Na s. 6 se uvádí, že

v blízkosti kostela vznikly dva statky Bílé a Červené Poličany. Bílé patřily od počátku ke kostelu, Červené jsou asi pozdější. Zde není vhodné uvádět statky, ale majetky případně t statky v majetku nižší šlechty (nejde přece o statek, jak je chápán dnes).

Další údaje zvláště o starších dějinách kostela a změnách farářů jsou velmi nejasné a nepřesné nepřesné:

Tak kostel je doložensky již v roce 1271, kdy zdejší farář Ondřej vystupoval ve sporu faráře miletínského a hořického (neuvádíte pramen).

Výklad o roce 1354 a tehdejších změnách farářů je zcela nesprávný. Vůbec se nejedná o záležitosti poličanského (lanžovského) kostela, ale o směnu farářů (ta byla výsledkem jejich dohody a ne zásahem majitele) mezi farami Dohalice a Svatojánský Újezd, poněvadž Sv. Újezd patřil příslušníkům rodu z Poličan, musel Bořek z Poličan být přítomen uvedení bývalého dohalického faráře na faru v Újezdě. Proces probíhal v letech 1354-1356 a je zachycen v LC I/1, s. 19 a 25 (údaje, které zde citujete LC I - taková citace neexistuje, I. díl má 2. část, proto LCI/1 nebo 2 - s 128 a 130 se vůbec Lanžova netýkají), o nějakém faráři Bořkovi Zilvárovi, co měl kontrolovat jiné faráře, zde žádná zmínka není a ani to neodpovídá zásadám církevní správy.

V seznamu kostelů hradeckého děkanátů je uveden zdejší kostel jako poličanský, ne lanžovský k roku 1369, nikoli 1350 (tento seznam bývá v literatuře nesprávně kladen do roku 1350, z něhož pochází jen jeho malá část, nikoli děkanát hradecký) – k tomu viz výše zmíněnou edici Tomkovu s. 91.

Údaje o změnách farářů na s. 7-8 nejsou přesně doloženy citacemi Konfirmačních knih.

Tuto část výkladu o historii Lanžova, resp. Bílých Poličan je možno považovat za nejslabší část práce. Naopak údaje o pozdějších majitelích Lanžova, Bílých a Červených Poličan, kteří byli patrony tohoto kostela, jsou v podstatě správné a doložené citacemi z literatury, případně archivů.

V kapitole *Stavební vývoj kostela* považuji za hlavní nedostatek již zmíněné nepoužití další literatury zabývající se lanžovským (poličanským) kostelem, ale celkovou charakteristiku stavebního vývoje kostela lze akceptovat, jen chybí zmínka o jeho současném stavebním stavu, zda existují nějaké problémy, či se připravují rekonstrukce.

Kapitolu *Interpretace náhrobníků* naopak považuji za jednu z nejlépe zpracovaných částí práce i s rozsáhlejším využitím nepublikovaných archivních pramenů. Autorka se zde snaží zasadit osoby, jejichž náhrobníky (já bych dal přednost názvu náhrobní kameny) se v areálu lanžovského kostela nacházejí, do širších genealogických souvislostí. To je obtížnější tím, že patrony kostela, pro něž kostel byl i pohřebním místem, byli příslušníci několika hlavně rytířských rodů, takže bylo nutno řešit dosti složité genealogické souvislosti. Zde bych jen poznamenal, že původní uložení náhrobníků bývalo přímo nad pohřebním místem dané osoby, nejčastěji v blízkosti oltáře, teprve při pozdějších úpravách byly některé kameny zasazovány do podlahy v lodi kostela a dostávaly se i pod kostelní lavice. Teprve při pozdějších již památkáři ovlivněných úpravách byly náhrobníky zazdívány ve svislé poloze (aby nedocházel k jejich dalšímu poškozování) do vnitřní či vnější strany kostelních zdí.

Na s. 36, 2. odstavec údaj o třetině *mění* je zřejmě překlepem, má být *jmění*, podobně na s. 39 poslední odstavec, že manželka přinesla *léno*, zřejmě má být *věno*.

Ve studiu oboru *Prezentace a ochrana kulturního dědictví* je samozřejmě úkolem bakalářské práce ukázat, jak lze dané poznatky prezentovat veřejnosti, což plní kapitola *Možnosti prezentace daného tématu*, kde autorka navrhuje využití cyklistických tras k návštěvě tohoto

méně známého místa. Zde myslím, že některé časové údaje jsou dány příliš subjektivně, a ne každý cyklista by při rekreační poznávací jízdě navrhované časové limity vždy splnil.

V *Závěru* autorka především shrnuje poznatky, které práce přináší. Jako úkol do budoucna zde vidí analýzu některých novodobých náhrobků a pseudogotické hrobky rodiny Cecingarů.

V seznamu použitých edic chybějí některé starší důležité prameny, v textu však sice někdy nesprávně citované (viz rovněž poznámka v hodnocení úvodu), je ovšem otázka, zda autorka skutečně tyto edice použila. V Seznamu literatury je opět nesprávně citován Sedláček, jediná správná citace tohoto díla je na s. 54 v *Závěru*, i když zde rovněž chybí údaj, že jde o III. vydání.

Pokud jde o obrazové přílohy, velmi vhodně doplňují výklad o podobě kostela a jednotlivých nárobnících.

Závěr: Práce splňuje základní nároky kladené na bakalářskou práci. Při hodnocení беру v úvahu jak závažné nedostatky v historické části, zvláště ve vztahu ke kostelu v Lanžově, ale i vcelku velmi dobrou úroveň části práce pojednávající o zdejších náhrobních kamenech.

prof. PhDr. František Musil, Csc

Hradec Králové 2. 8. 2016